

гічного товариства і займає її досі. Під його редакцією вийшло друком декілька збірників наукових праць Товариства. Але найбільше уваги С.Б. Охотніков приділяє рідному музею, якому він віддав 50 років свого життя, пройшовши доленосний шлях від рядового екскурсовода до заступника директора музею з наукової роботи, найавторитетнішого маститого археолога-антикознавця, визнаного вченого,

який користується великою повагою у широких вітчизняних і зарубіжних наукових колах.

Колеги, однодумці та учні вченого щиро вітають Сергія Борисовича зі славним ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, променистого щастя, великої творчої наснаги і від усього серця бажають йому подальших натхнених і творчих успіхів у його насиченій та багатобічній праці.

Друзі та колеги

ПАМ'ЯТІ Г.Ю. ІВАКІНА

22 травня 2018 р. пішов з життя видатний український археолог, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор, фахівець з історії та археології стародавнього Києва та Київської Русі, заступник директора Інституту археології НАН України з наукової роботи, завідувач відділу археології Києва, лауреат премії України в галузі науки і техніки Гліб Юрійович Івакін.

Гліб Юрійович народився у м. Київ. Його дід по батьківській лінії — Олексій Андрійович був відомим медиком і педагогом, працював професором та завідувачем кафедри анатомії Київського медичного інституту, згодом створив та очолив кафедру анатомії і гістології у Київському державному інституті. Батько — Юрій Олексійович (1916—1983 рр.) був видатним шевченкознавцем та письменником-сатириком, працював в Інституті літератури АН УРСР, товаришував з М. Бажаном, В. Некрасовим, М. Рильським та ін. Мати — Галина Людвігівна Гасснер закінчила філологічний факультет Київського державного університету та консерваторію, працювала вчителем з літератури та музики у Станіславі та Києві.

Після закінчення історичного факультету Київського державного університету ім. Тараса Шевченка у 1970 р. Г.Ю. Івакіна призвали до лав радянської армії. Службу він проходив

у Німецькій демократичній республіці, був командиром взводу, а після повернення до Києва у 1973—1974 рр. працював старшим науковим співробітником Державного історико-культурного заповідника «Софійський музей», де він фактично й познайомився з археологією, беручи участь у розкопках експедиції музею (керівник І.Ф. Тоцька) та в експедиції Інституту археології (керівник П.П. Толочко). З липня 1974 р., як тільки з'явилась вакансія, Гліб Юрі-

йович перейшов на роботу до відділу археології Києва Інституту археології АН УРСР, де він пройшов шлях від лаборанта до завідувача відділом археології Києва та заступника директора Інституту з наукової роботи.

Відділ археології Києва був створений як Київська постійно діюча експедиція (на правах відділу). П.П. Толочко вдалося об'єднати під своїм керівництвом як відомих дослідників — М.Ю. Брайчевського, С.О. Висоцького, В.К. Гончарова, С.Р. Кілієвич, так і молодих амбітних фахівців — Я.Є. Боровського, І.І. Мовчана, К.М. Гупало, М.А. Сагайдака, В.О. Харламова. Масштабні археологічні дослідження, що саме в цей час розгорнулися у Києві під керівництвом П.П. Толочка, стали гарною науковою школою для Гліба Юрійовича, назавжди сформували його інтерес до археологічних досліджень стародавнього Києва, а сам П.П. Толочко став не лише вчителем та науковим керівником, але й другом, дружбу з яким Г.Ю. Івакін зберіг впродовж всього життя.

Зараз важко сказати у скількох саме археологічних дослідженнях приймав участь Гліб Юрійович — спочатку як лаборант, згодом як керівник Подільського загону Київської постійно діючої експедиції (1980—1984 рр.), а з 1996 р. і до самої смерті — як начальник Архітектурно-археологічної експедиції Інституту археології НАН України. Багаторічні розкопки на Києво-Подолі — зруби на трасі будівництва метрополітену, ремісничі майстерні на вул. Шекавицькій, вірменська церква XIV—XV ст., католицький храм XVII ст., квартали Гончари та Кожум'яки XVII—XVIII ст., дослідження визначних архітектурних пам'яток Києва, багато з яких було зруйновано у буремні 30-ті та 40-ві рр. XX ст. — Церква Успіння Богородиці Пирогощі, Михайлівський Золотоверхий монастир, Територія Печерського монастиря з Успенським собором та трапезною XII ст., рештки Десятинної церкви, дослідження території Старого Арсеналу. Лише простий перелік цих об'єктів вражає.

І тим більше вражає той факт, що дослідник не лише не потонув у цих польових дослідженнях (що, погодимося, досить часто буває у археологів), але знайшов в собі сили та час до наукової обробки цих матеріалів та введення їх в науковий обіг. Сфера його наукових інтересів охоплює практично всі напрямки археологічних та історичних досліджень середньовічного Києва. Детальний розгляд археологічних та історичних джерел став основою спочатку для канди-

датської дисертації «Киев во второй половине XIII — первой половине XVI вв.» (1985 р.), а згодом, у 1997 р., і для докторської за монографією «Історичний розвиток Києва XIII — першої половини XVI ст.» (Київ 1996). Праці вченого відрізняються новаторським підходом до проблематики та комплексністю. Залучивши широке коло джерел, долаючи чисельні стереотипи, що панували у вітчизняній науці, Г.Ю. Івакін вперше показав, що незважаючи на величезну катастрофу, що зазнав Київ у 1240 р., місто вижило та продовжило функціонувати і розвиватися як центр давньоруської культури.

Не менш вагомими є здобутки Гліба Юрійовича у архітектурній археології. Фахові дослідження багатьох архітектурних пам'яток, що були знищені у XX ст. були б не можливі без розуміння самої суті давньоруської архітектури. Відновлення церкви Успіння Богородиці Пирогощі, Михайлівського Золотоверхого монастиря, Успенського собору Києво-Печерської Лаври не відбулося б, якби не його активна роль у їх дослідженні та науковій інтерпретації знайденого.

Загалом Г.Ю. Івакін був автором більше 300 наукових праць, зокрема «Киев в XIII—XV вв.» (1982 р.), «Оповіді про стародавній Київ» (1982 р.), «Історичний розвиток Києва XIII — першої половини XVI ст.» (1996 р.), брав активну участь під час написання колективних праць — «Новое в археологии Киева» (1981 р.), «Історія Києва в 3 томах», «Археология УССР» (1987 р.), «Давня історія України» та ін.

Активно працював Г.Ю. Івакін як завідувач відділу археології Києва та заступник директора Інституту археології НАН України з наукової роботи. Продовживши роботу П.П. Толочка, як керівник відділом археології Києва, Гліб Юрійович сформував дружній колектив молодих науковців — Г.А. Козубовський, В.К. Козюба, Л.В. Чміль, О.В. Манігда, В.І. Баранов, І.В. Зоценко, В.О. Крижанівський, Д.К. Бібіков та ін. Як заступник директора Інституту він завжди намагався допомогти працівникам у науковому зростанні. Кожен, хто працював з Глібом Юрійовичем, назавжди запам'ятають його щирість, інтелігентність, дипломатичність, вміння знаходити спільну мову з усіма, хто до нього звертався, гарне почуття гумору.

Українська наука понесла непоправну втрапу. Ми — учні та друзі Гліба Юрійовича завжди будемо його пам'ятати таким, яким він був. Світла пам'ять Глібе Юрійовичу.

В.І. БАРАНОВ
Інститут археології НАН України